

LA TRALLA C.

Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en matèries relligioses, polítiques y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓ CATALANISTA).

El per qué d'aquest número

Quinze dies avans d'aquells *successos* (malehida paraula!) que varen donar lloch a la Solidaritat Catalana, el 10 de Novembre de 1905, LA TRALLA va prometre a sos llegidors la publicació d'un número extraordinari dedicat a la Companyia d'òmnibus *La Catalana* que per sa iniciativa y son esforços colocava a Barcelona en el segon lloch de les capitals europees que posaven al servey públich el, fins are, aristocràtic automòvil.

Y heus aquí com avuy, complim nostra paraula ab la aquiescència de nostre estimat Poder Central que, are per are, no té a bé suspèndrens.

Pró ¡ja s'es dit fer un número!
¿D'ahont sortiran les misses? — váreig dirme.

Jo que m'en vaig cap al carrer d'En Tuset, truco a una porta—que ja era oberta—y, aixís que sento que 'm diuhen ¡En devant!, pregunto pel Director.

Se'm presenta un senyor jove ab un bigoti que, de debó no 'm recorda de quin color es, pró es bigoti y 'm diu:

—¿Qué volia?

—Home, jo... sab... estich fet a rebre subvencions de per tot arreu; miri, els jesuïtes varen ser els primers; després, *espúreos*; més tart, els de la *Real de Casadores*; y... etzétra, vaja, que d'ensá que 'm subvencionen tot els hi vá bé; ab aixó, sab? jo venia a dirli que si 'm subvenciona, li faré un número que li asseguraré el passatge y, si no 'm subvenciona, sab? no li asseguro res.

—Bé ¿y quant cobra vosté?

—Ja veurá, segons: per una ensavonada als jesuïtes, vint duros diaris cada día; per una campanya dels *malos hijos*, deu cèntims per hora; per un anunci del joch, la meytat dels beneficis; per un reclám de *Sucesos*, dos mil números per semana; y are, per *La Catalana*, perque es Catalana, ab un barret ab les quatre barres ja estare content si es ben gros y me'l dona plé de bitllets.

—Está bé; ¿aixís, quedém en vuyt milions de pessetes?

—¡Psé, no es pas massa, pro, vaja, vingan.

—Entesos, demá'ls hi faré portar.

—Bé, no m'enganyí! Perque jo ja sé que els catalans tots son uns egoístes y no me'n fio gayre.

—Paraula es paraula, vagi descansat....

Y aquí'm tenen que, sense moure gayre fressa, he cobrat més que aquell senyor *progressista*.

Es alló, els catalans ne sabém de ser egoístes...

Are, donchs, faig l'article al públich; es un article de vuyt milions de pessetes que, ab lo que cobro dels jesuïtes, dels *casadores*, dels *Sucesos* y d'altres que no anomeno, m'assegura una vida tranquila y felís, sense maldecaps y que'm permetrá engreixarme més que En Riu quan va ser a la presó.

El barret encare no me l'han portat; pro, si me l'envien, tampoch me'l posaré, perque ab el vent la cinta's podria doblegar, y, aleshores, ¡potser me pendrien per altre!

Cal que fem constar que, ab la esperança dels vuyt milions, ens hem abtingut d'anar a la inauguració oficial a la que estavem convidats. Les tarjetes de convidat eren un bon xich *cursis*, y aixó, pera un Gnom com jo, que té promeses tantes pessetes, la veritat, no fa *guerrero*.

GNOM

INAUGURACIÓ

L' INGLÈS. — Ser cosa sabida que, en cuestió de adelantos, después de Inglaterra, venir Catalunya.

A n' en Pinilla

Ab la joya més inmensa
y el desitj més natural
de servirte un got de tila
dels que aquí solen usar,
vinch a donarte la nova
de que avuy contemplaràs
pels carrers de Barcelona
aquells malehits causants
de les galledes de bilis
que t'has hagut d'empassar.
Avuy van els automòvils,
avuy la nostra ciutat
reb una alenada nova
del orogrés universal.
Saludemlos tots a una
que aniran amunt y avall,
y ab les seves rodes fermes
ab llestesa aixafaran
tot un munt d'escombraries
que's volia barrà 'l pas.
L'interès de botigueta,
l'odi a tot lo català,
l'hipocrèsia aborrible
d'algun polítich farsant,
lo inútil, lo xorch, la rabia
de no haver pogut lograr
un trosset més de pilota
per l'olla particular,
tot això s'hi farà a miques
entre les rodes triomfants.
Sent aixís, Pinilla, apàrtat,
no t'oposis al seu pas,
empàsset bilis y bills,
mosségat y feste a talls
la teva llengua de rabia,
y bante ben resignat
la meua tassa de tila
que potsar t' aliviarà.
Per lo demás no t'enredis
y no intentis pujar may
a cap automòvil cotxe,
perque 'm varen explicar
que 'ls moto's que 'ls alimen
tot shir qu'están criant.
—Si es qu' aquell fulano puja
paro en sech, no vull tirar!

PEP DE LA TRALLA

FILOSOFIES TÒXIQUES

Bufades de progrés

—Ja't dich, Caláu, que això dels automòvils
ens pendrà les riendes.

—No t'hi encaparris; es lo millor que po-
dém fer. Y'l dia que'l bestiar ne valgui de me-
nos—ja pots pendren nota y retréumho quan
vulguis—serà cosa de veure la serenitat del
Caláu, que—t'ho juro, Gana!—avans d'entelar-
me l'honor ab el maneyo d'aquesta ferramenta,
el matxo y jo 'ns morirém d'anyoransa en un
recó de quadra.

—No't veig a la rahó, Caláu; no hi trobo el
perqué de la cuantra... Que som retrógados
per ventura? Donchs tanca 'ls ulls y deixa que
rodí 'l món.

—Malehit... no m'ho fassis dir. Minyó, tú no
tens encare inexperiencia de les coses; quan
vas venir al món jo ja tenia qui'm feya la
amistat; ilusionat, donchs, les que han passades
aquets cargolets de cabells blancs que m'en-
ribeten la gorra. A la meua joventut—ves que
el carro se t'esgarria... ¡Ollaaa!... ¡Oix... oix-
que!—a la meua joventut, donchs—y això, are,
perque ve á tom—jo menava 'ls cotxes de Gra-
cia, y creu, minyó, que'l Caláu aleshores an-
ava pujante; no'm tenia de veure com are, ense-
nyant les vergonyes y cambiantme 'l color en-
tre les montanyes de carbó de pedra, que'l dia
que'm vingui un compromís de decencia me
hauré de fer passar la mola per la fesomia;
aleshores el Caláu guanyava la primera pes-
seta, pots dirho allà hont vulguis, que alló era
un diluvio d'encárrechs y recadets de pago.

No't diré pas que s'hi anés ab tanta pressa
com are jalto, que en això no vuy mentir! pero
en quant á recreyo y seguretat, Gana, jo t'ho
ben juro que més de quatre se n'anyoren de
les anades á Gracia, y d'aquells floreys y pe-
taments de tralla ab que'l Caláu engrescava al
bestiar per entre la extesa de camps que avuy
reposen sota 'ls grans casalots del Passeig de
Gracia. Després—dom foch si te'n sobra—des-
prés van posarhi 'l trenchvia y... mirat que
havia de succehir! que 'ls cotxes hi van perdre
la parroquia y l'amo se'n va cansar. Jo hi te-
nia un empleyo al trenchvia y hi anaven molts
influxos de per mitj; pero créume, Gana, les
riendes que'm donaven no tenien la alegría ni
la llibertat de les altres, y se m'insultava fen-
me passar el cotxe per rails, ¡figurat, noy
gran! me guardaven d'empessonades, jo que
ab el meu tiro hauria passat de banda á ban-
da la riera d'en Malla sense tocar de peus á ter-
ra. Per això es que'l Caláu va treure 'l punt-
illo y cap á la Riba falta gent, vethoaquí. Y'l
puntillo dura; y durará, prentho á la segura,
que jo no m'hi confronto ab aquest arrecona-

ment de bestiar, que á n'aquest pas els torins
no donarán l'abast á passarne 'ls comptes.
Espérat que giraré cap al Passeig...
¡Ollá... Ollá... Olláaaa!... O'xque!

—Endemés, noy gran, això d'inventar trench-
vies automòvils es un'altra etzegallada del pro-
grés; y—es un dirthò á ne tú—per mi l'Ajun-
tament hi té part interessada en aquest as-
sumpto. Jo me'n rento las mans, sabs Gana?

—Noy! deixa está 'l cavall, que si vinch te
enacsto al fusell d'una voleya!—dimoni de ca-
nalla!... donchs si... per mi l'Ajuntament hi té
empenyo en infestar d'entrebanchs el pas del
públic, qu'aviat la ciutat serà de libre albe-
drio pels que tingan reuma á les cames y quar-
tos per desvesarles de caminar... atúrat que
tinch la paraula. No hi ha 'ls cavalls pera ar-
rossegat á les persones? donchs perque 's té de
permetre que s'inventin màquines que 'ls
fassin la competencia, qu'entre trenchvies, y
pals, y rails y bestiasses ab gomes, el pobre
ciudadá té la vida al encant, que tant se val-
drá tancar-se a casa y pendre 'l sol á la galeria.

—Son necessitats, Caláu, y es un millora-
ment de la classe... deixem dir... Afigurat que 'l
dia de demà s'inventarán ferramentes per
carregar el carbó, xuclantse la polsina si tant
vols, y 'l trasbalsarás per Barcelona vestit de
blanch que ja s'haurá acabat això de la bru-
ticia...

—... y 'l repartirás ab paperines de seda, y
fins te demanarà permís per descarregar-se...
ja sé que vols dir.

—No home, t'ho prens malament y no es
aquesta la manera.

—Mira, Gana, vosaltres, els que pujau, ar-
reglauseles del modo que fassi més riurer, pro
jo soch gat vell y ni 'l progrés ni 'l me caso ab
brena! ningú me les tren de la mà les riendes;
que mentres visqui, ni que siga jo sol, noy
gran, el Caláu menará carro, que no's des-
precien aixís com aixís les facultats del bes-
tiar que fins avuy ha dut á coll y bé á l' huma-
nitat.

—Caláu, qu' es la nostra regeneració! que
avuy la llengua 'ns traheix per culpa de les
besties...

—¡Mal com no t'... mirat are n'puja un...

—Quina patxoca, Caláu, arrepara; Barcelo-
na es la tercera nació d'Europa que 'ls posa á
correr... No't respon això de la nostra cultu-
ra? Qui sap temps á venir que 'ls hi farà la
cuantra! Jo estich que la gent y 'ls carros ca-
minarán á bufades de tramontana, y ab un fre-
no de contra-direcció per deturar les ensope-
gades. Es l'adelanto, Caláu, es l'adelanto.
Ahir hi estaveu un quart de jornal pera arri-
bar á Gracia... atúrat que no t'vuy ofendre...
compara tu mateix els sistemes qu'han vingut
aldarrera: els trenchvies ab rails, els elctrichs,
y are 'ls automòvils, que si t'pica 'l nas á la
Plassa de Catalunya farás l'esternut á dalt á
la Fontana sense donarten compte. Això del
automòvil es l'última paraula Calú; porten
mals esperits á les calderes, y per no aturar-se
may fins son capassos en un dia de tráfeh de
fer tercerilles per dalt dels arbres. Després hi
ha la ventatja de que no t'cremen les sangs
com els inglesos, que si per desgracia arri-
ves á enfilar el carro á la via ja t'trobes ab mitja
dotzena de campanes que t'ofeguen el cuch
de l'orella, y un hi ha de tenir cada agarrada...
—No'm parlis d'agarrades! qu'el dia qu'
acabi la paciència remeto á la Companyia tot

L'ÓMNIBUS AUTOMÓVIL

el personal repartit á bocinets per les cartu-
xeres dels quartos, y qu'en fassin seu per un-
tar el trolley.

—Donchs, això no hi cap ab els automòvils.
Son catalanistes; no 'ls falten caminadors, y
avansen á tot lo qu'els fa nosa.

—Créuho Caláu: d'aquí poch temps tot l'art
de rotació de la península anirà ab benzina; y
es cosa de péndresho en bé y d'acostumarshi.
Te dich que farém goig sense enmascare y ab
la roba neta; haurém de cusirnos la cédula á
la pitrera, que tothom ens pendria per altri...
No't trastornis Caláu qu'el progrés ens em-
peny y cal resignarshi.

—Aném, Gana, arramba 'ls carros y aném á
beure... Ves, que no te l'empessoní un auto-
mòvil tant cap al mitj...

—No'n passis ansia, que gasten educació;
porten guants á les rodes...

—¡Mal... Pósa Peret... ¡atúrat! deixa l'ay-
guardent de banda... Pósa hi dugues rondes de
banditina qu'hem de freqüentá 'l senyorío y
comensém pel paladar...

No't en enriquis Peret: hem fet el deter-
mini d'abandonar la carrera.

REDENA

Aplaudim y xiulém

La Catalana estableix un servey pera
obrers, de 5 á 7 del matí, á 5 céntims.

¡Molt rebé!

¡Visca La Catalana!

La Catalana reparteix 600 bonos tripli-
cats, de pá, carn y arrós, pera 'ls pobres.

¡Molt rebé!

¡Visca La Catalana!

La Catalana regala vuyt pases als que
tinguin un número com els dels premis de
la Loteria Nacional.

¡Molt malament!

¡Mori la... LOTERIA!

DEL NATURAL

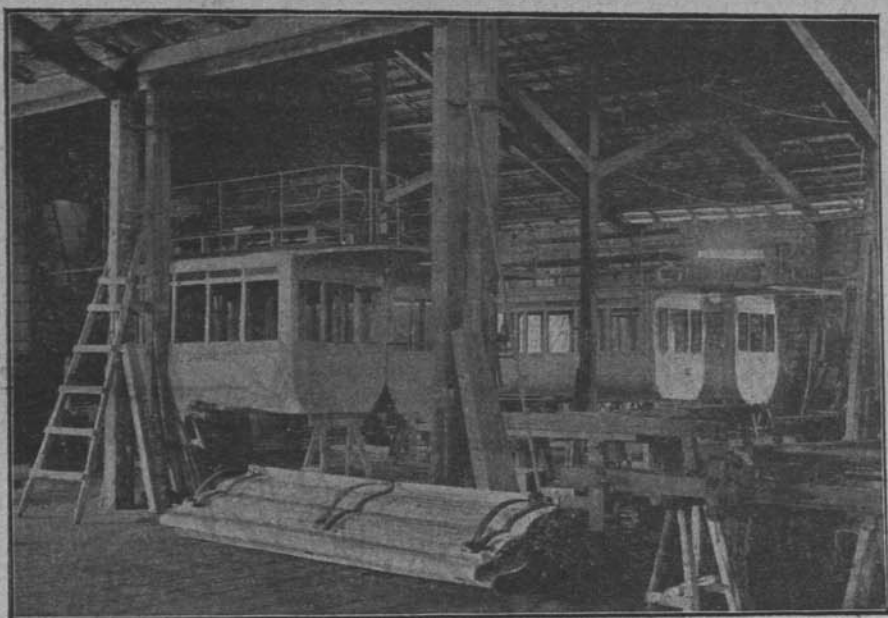
El primer matxo que va ajudar á La Catalana.

Efemérides

pera demostrar els avenços de Catalunya

Anys

- 813 Construcció de la Armada marítima (primera á la Península).
- 1068 Recopilació dels Usatjes (primer có-
dich civil del món).
- 1258 Promulgació del Llibre del Consulat
de Mar, que es copiat totseguit per Ve-
necia y les demás principajs nacions
comercials y marítimes (primer códich
comercial del món).
- 1266 Nomenclament de 80 cónsuls pera les
principals poblacions d'Europa, Assia
y Costes d'África (primer cos consular
del món).
- 1282 Inauguració de les Corts Catalanes
(les primeres del món).
- 1300 Dibuix d'una carta geográfica-plana
(la més antiga que's coneix).
- 1331 Construcció dels barcos de gran port
(els primers de la Península).
- 1345 Descobrimet per marins catalans
de les Illes Canaries (primer descobri-
ment marítim conseguit per marins de
la Península).
- 1339 Els catalans fan us de la artilleria
(desconeguda á la Península).
- 1370 Fundació de la primera casa titulada
d'Infants Orfens (primera á la Penín-
sula y segona á Europa).
- 1401 Establiment de la primera Taula de
Cambis (desconeguda á Europa fins
200 anys més tart).
- 1435 Establiment dels Segurs marítimes
(primers del món).
- 1468 Fundació d'una impremta (primera
á la Península).
- 1499 Establiment á Montserrat d'una fun-
dició de tipos d'impremta (primera á
la Península).
- 1500 Fundició de canons de guerra de gros
calibre (primers de la Península).
- 1543 Ensayos del vapor d'aygua com á
forsa motriu aplicada al moviment dels
barcos (primers á la Península).
- 1593 Colocació en la Catedral de Barcelo-
na d'un rellotge de torre, conegut ab
el nom de Seny de les hores (primer
de la Península).
- 1680 Fundació de la Academia de Bones
Lletres (primera á la Península).
- 1681 Inauguració del Jardí Botánich dels
germans Salvador (el primer de la Pe-
nínsula).
- 1708 Se canta ópera italiana á la Sala de
Llotja (primeres cantades á la Penín-
sula).
- 1764 Inauguració á Barcelona de la Aca-
demia de Ciencias naturals y Arts
(primera á la Península).
- 1782 Elevació d'un globo aerostátich de
paper (primer á la Península).
- 1784 Elevació d'un globo aerostátich de
seda (primer á la Península).
- 1792 Publicació del Diario de Barcelona
(primer á la Península).
- 1817 Instalació d'una màquina de vapor
aplicada á la industria en un molí fari-
ner de Reus (primer á la Península).
- 1818 Inauguració del servey de diligencia
de Barcelona á Reus (primeres á la Pe-
nínsula).
- 1819 Instalació á la impremta d'en Brusi
d'una prempsa litográfica (primera á la
Península).
- 1820 Fundació de la escola pera cegos
(primera á la Península).
- 1822 Exposició de productes industrials
(primera á la Península).
- 1826 Instalació de la illuminació per gás á

ELS TALLERS DE CONSTRUCCIÓ

les escoles sostingudes per la *Junta de Comers* (primera a la Península).

1828 Creació de la Catedra d'Arquitectura Naval (primera a la Península).

1829 Construcció de les màquines de vapor (primeres a la Península).

1832 Inauguració d'una fundició de ferro (primera a la Península).

1835 Inauguració del Museu d'Antiguitats (primera a la Península).

1838 Inauguració del Conservatori de Música, Cant y Declamació (primer de la Península).

1839 Utilització del daguerreotipo y fotografía (desconegut a la Península).

1840 Il·luminació de Barcelona per medi del gas (primer a la Península).

1846 Fundació de la *Acadèmia de Belles Arts* (primera a la Península).

1848 Inauguració del ferrocarril de Barcelona a Mataró (primer de la Península).

1850 Inauguració d'una fundició de metalls artístics y de les societats corals (primeres a la Península).

1857 Construcció dels barcos ab casco de ferro, y dels de vapor (primers a la Península).

1859 Construcció del submarí Monturiol, titulat *el barco peix*, sense cap subvenció oficial (primer a la Península).

1868 Establiment de la zencografia ó gravat sobre zench (primer a la Península).

1878 Construcció del Fonografs Edison (primer a la Península).

1888 Celebració a Barcelona de la Exposició Universal (primer a la Península).

1905 Establiment de la ensenyansa graduada, en les escoles catalanes que conté l'Ateneu Obrer del Dte. segon (primeres escoles graduades a la Península).

1906 Inauguració del servey dels ómnibus automòvils de LA CATALANA.

Els ómnibus-automòvils y l'Ajuntament

Dugues sessions s'han necessitat pera que nostre Ajuntament acordés que 'ls ómnibus-automòvils, en que hem de viatjar els que no tenim prous diners pera pendre un cotxe, poguessin tenir la mateixa llibertat pera circular per nostres carrers, que 'ls automòvils que gasten els potentats.

Y encare gracies que 'l bon sentit s'ha imposat en la majoria dels regidors, y s'ha pogut dominar la obstrucció que certs elements havien intentat fer, en benefici de la companyia belga.

Aixó representa una gran victòria, tant per Barcelona com pera son municipi; perque si aquesta qüestió s'hagués plantejat un any avans, en que un senyor (?) íntimament lligat ab la companyia belga (tant que havia tingut la esclussiva dels titolats anuncis lluminosos, que adornaven els tranvies), exercia una decissiva influencia sobre una gran part dels regidors de nostra ciutat, tal vegada el permís, malgrat sa gran utilitat pera les classes poch acomodades, hauria quedat atascat, y potser definitivament rebutjat.

Els obrers qu' hagin de traslladar-se a les barriades apartades de Gràcia haurán de pagar sols deu céntims pera 'l passatge, per contes dels quinze céntims que fins ara havia cobrat el tranvi, y Barcelona haurá sigut la tercera ciutat d'Europa qu' haurá disfrutat d'aquesta important millora; y al

igual que ab els ferrocarrils, el gas, els barcos de vapor, els telers mecànics y casi tots els avensos moderns, nostra Catalunya haurá sigut la porta per ahont han entrat al estat les alenades del progrés.

A un altre consideració s' presta la inauguració del nou servey que avuy celebrém, y es la relativa rapidés ab que els organismes locals, resolen las qüestions qu' estan baix ses atribucions, sense 'l engorros expedient dels centres oficials.

Si aquest permís hagués hagut de demanar-se a *allí dalt* de segur que per contes de resoldres en dugues setmanes haurien tingut d'esperar dos anys; durant els quals s'haurien embrutat algunes resmes de paper qu' haurien estat rodant d'un ministeri a l'altre, y firma per aquí, informe per allá, consulta un dia, entrebanch a totes hores, y comissions amunt y comissions avall hauria sigut la feyna de may acabar, com passa ab el ferrocarril funicular de Vallvidrera.

¡Oh! si els municipis tinguessin la suficient llibertat pera resoldre ràpidament lo qu' interessa a les ciutats, d'altre modo anirien les coses.

R. I. U.

L'efors de Catalunya

¡Quina visió més encoratjadora la dels ómnibus automòvils, corrent avuy per les nostres vies y aixordant ab les seves bocines el repós d'un poble que trevalla! ¡Quin esfors no representa l'instalació d'aquets artefactes que marquen un avens en el progrés de la ciutat nostra, la ciutat industrial, la Barcelona incansable, que tantes mostres ha donat de sa vitalitat y energia pera les més grans y arriscades empreses! Som un poble de fé y ho demostra 'l que re 'ns espanta, fent cara als obstacles y convertint en campió 'l nostre ser de mermades forses. ¡Oh, si Barcelona pogués lliurar-se de les trabes que deturen sa seconda imaginació, que priven son esperit d'empresa! Avuy, en el cas que festejém, s'en puja al tercer lloch en l'escalafó de les grans ciutats euro-

pees (segón en l'iniciativa) ¡que no faria, donchs, si lliure de la presiò que pesa sobre d'ella, pogués realisar sos daurats somnis d'esberlar-se com una magrana, y oferir al mon les delicades belleses que l'iniciativa dels seus fills li sembla en ses entranyes!

Barcelona no ha pogut may mourer un peu que, d'allà hont disposen sense coneixer les necessitats nostres, no hagin donat son consentiment, y, fins y tot, rectificat sos desitjos. Barcelona s'empolayna les vies, y l'estat dupta a donar la seva aprobació. Barcelona s'costeja 'ls edificis públichs, y l'estat posa dificultats en la construcció, prenent després que s'encarregui d'amoblarlos. Barcelona necessita un port a la moderna, adequat a son tráfech, y crea per aixó un impost que 'l comers satisfá ab bona voluntat; pro ve l'estat y s'apropia la construcció y la confecció dels *planos*, y Barcelona s'ha de menjar un port que li es casi una vergonya. Així millora, Barcelona, la seva vida; pero, ab tot, caminant entre solchs y entrebancades, va fent el seu fet ab la mirada fixa a n'els païssos que tenen quelcóm per ensenyar; y d'aquí que l'acaronin de quant en quant jornades de satisfacció, en les que ben merescudament pot ostentar l'aureola qu' enllumena 'l front de les ciutats civilisades.

Així podém resseguir orgullosos els avensos que, primer en el període de la Nacionalitat Catalana y després en la lluyta constant ab l'estat espanyol, al passar Catalunya a formar part d'aquet, han enlayrat la rassa catalana interessantla en la consideració europea, pel seu trevall, per sa cultura y per sa set de redimir-se de les vergonyes que deturen son camí al progrés.

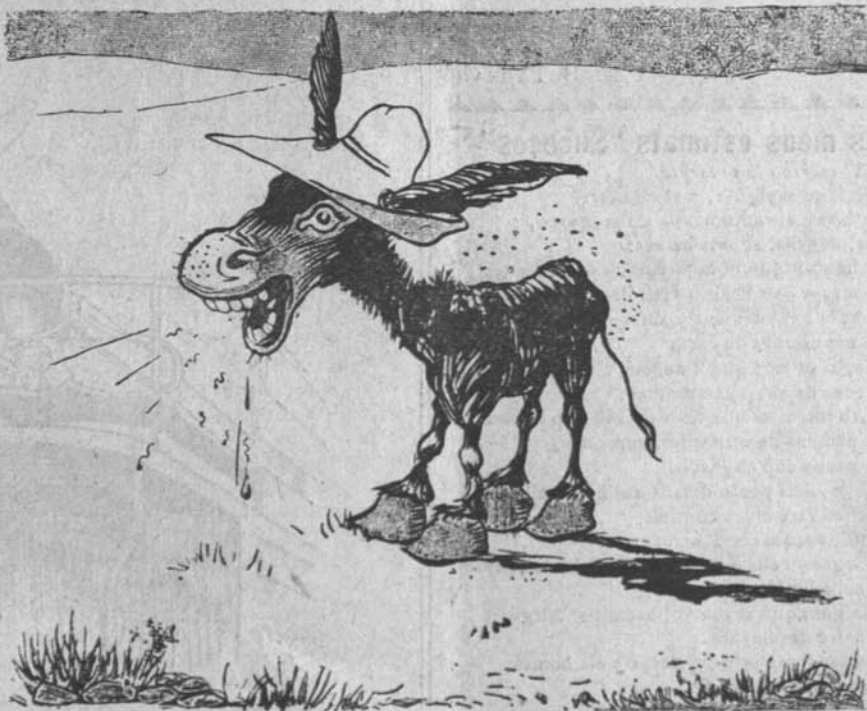
Després de la Exposició Universal, ja va obrir Barcelona per complert les seves portes a la civilisació, y d'aleshores ve identificant-se seguidament ab totes les manifestacions d'art y vitalitat que com alenades encoratjadores li venen dels afores, ahont els pobles poden desplegar ab expansió ses energies. Are, ultimament, una empresa nacional, formada ab capitals catalans, sortida del no res, ha instalat a Barcelona els ómnibus automòvils poch temps després de adoptarlos les grans capitals París y Londres.

No 'ns queixém, donchs ciutadans: a les vergassades del estat que vol ofegarnos responguemhi ab aquestes armes per molts sacrificis qu' aixó costi. Som forts y hem de ferosho valdrer. No oblidém que a Barcelona hi ha una entitat particular que al sol esclat de les seves cançons ha lograt reunir al seu entorn una forsa que li permet aixecar enlayre un gran casal, una gran sala de concerts.

Una ciutat hont s'hi remoguin tantes energies aplegadas te sens dupte assegurat un pervindre. Barcelona está are próxima a aixerrancar ses esquifides vies; vol juntar la hermosura a sa grandesa y per aixó hi ha grans projectes a fer que demanen l'esfors general pera realisarlos. Siguemhi tots, donchs, catalans; que cadascú ab les seves eynes contribueixi a l'esplendorositat de Barcelona, qu' es dignificar y fer forta a Catalunya; y aleshores, la justicia que demaném de tants anys há, y que may la rahó hi ha pogut valdre, no la conseguirá la forsa de la nostra magestat?

JOAN B. ALSINA

De La Esquilla de la Torratxa

El primer que li ha tirat còsses.

CURIOSITATS

No hi ha dupte de que la competensa en els medis de transport de passatgers es de gran utilitat pera aquestos, pera'l Municipi y pera la prosperitat y desenrotll de la vida industrial y mercantil. Tant es així que ha determinat la rebaixa de preus en el passatge, la pluralitat dels serveys y la transformació progressiva dels mateixos.

En efecte: are fa 25 anys, quan sols circulaven tranvies moguts per forsa animal, els preus dels passatges eren un 33 % superior als que regeixen de 20 anys ensá, ó sigui desde que varen establir-se les Companyies d'ómnibus.

Aquestos poch céntims que individualment s'han estalviat per consecuencia de la competensa, representen quantitats fabuloses que tantdebo tinguessim pera fer la guerra als estrangers el dia que 'ns convingués: Vegis sino:

Promitj de la recaudació anyal ab preus establerts d'ensá de les competenses. 6.000.000

33 % d'aument, si no hi hagués hagut competenses. 1.980.000

Que multiplicat per 20 anys de competenses, son pessetes. 39.600.000

(eh, quants barcos podriem comprar?) que ha beneficiat el públich de Barcelona.

Si comptém are que, per consecuencia de les competenses poden abaratir-se 'ls preus; y a causa de l'engrandiment de la ciutat, la recaudació augmentará, be podriem assegurar que, dins de 20 anys, el públich haurá guanyat ó estalviat **50.000.000 de pessetes!**

D'aixó se'n dedueix que 'ls que s'oposaven a la circulació dels automòvils no son pas els que volen el be del públich, y, per lo tant, el de la ciutat.

EN VISCA

S'ha dit que, en altres capitals se restringeix la lliure circulació dels ómnibus-automòvils als que s'posen molts obstacles per part dels municipis. Aixó s' desfa ab els següents datos: a Roma, el municipi té consignades importants quantitats a subvencionar les empreses qu' estableixin aquestos serveys, perque compta que l'increment qu' experimentarà la ciutat y 'ls productes que l'Erari percebrá a son dia, li proporcionarán diverses fonts d'ingressos que superarán no sols a lo que hauria percebut en concepte de tribut, sino també, a la quantia de les subvencions otorgades.

Y vegin lo que deya 'l periódich de Torino *La Stampa*, del 15 de Juliol prop passat: "Fins avuy, han sigut presentades 128 demandes de subvencions pera la implantació de serveys públichs de transport ab automòvils, que comprenen linies d'una extensió total de 6.000 kilòmetres.

Solzament han sigut acceptades set peticions qu' han absorvit per complert el fondo anyal de 160.000 lires consignades en presupost. Están en tramitació moltes altres demandes pro no s'poden subvencionar fins que s' disposi del major impost de 300.000 lires presupostades pera 'ls serveys públichs."

També s'ha dit que, a París y a Londres les concessions que s'fan pera serveys públichs comprenen únicament aquells carrers pels que no hi circulen tranvies.

Pro aixó es degut a que a París y a Londres, NO'S PERMET CIRCULAR TRANVIES pels carrers del interior de la Ciutat; y per lo tant, per aqueixos carrers solzament es permés circularhi ómnibus.

Així es com a Londres y a París tenen molta més vida 'ls ómnibus que 'ls tranvies, perque aquestos solzament van a les afores.

Ens volien ficar altra vegada ab el poder central ab aquest assumpte.

Deyen qu' era precis que 'l ministeri de foment otorgués la concessió dels automòvils.

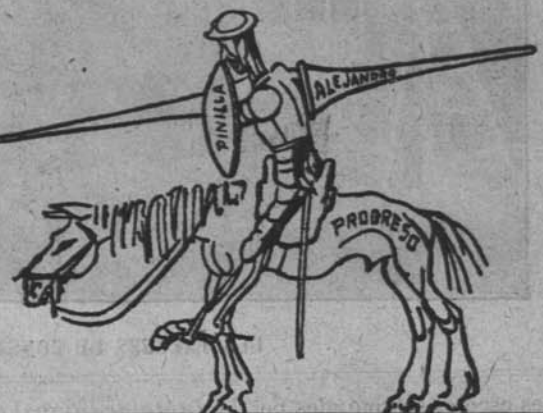
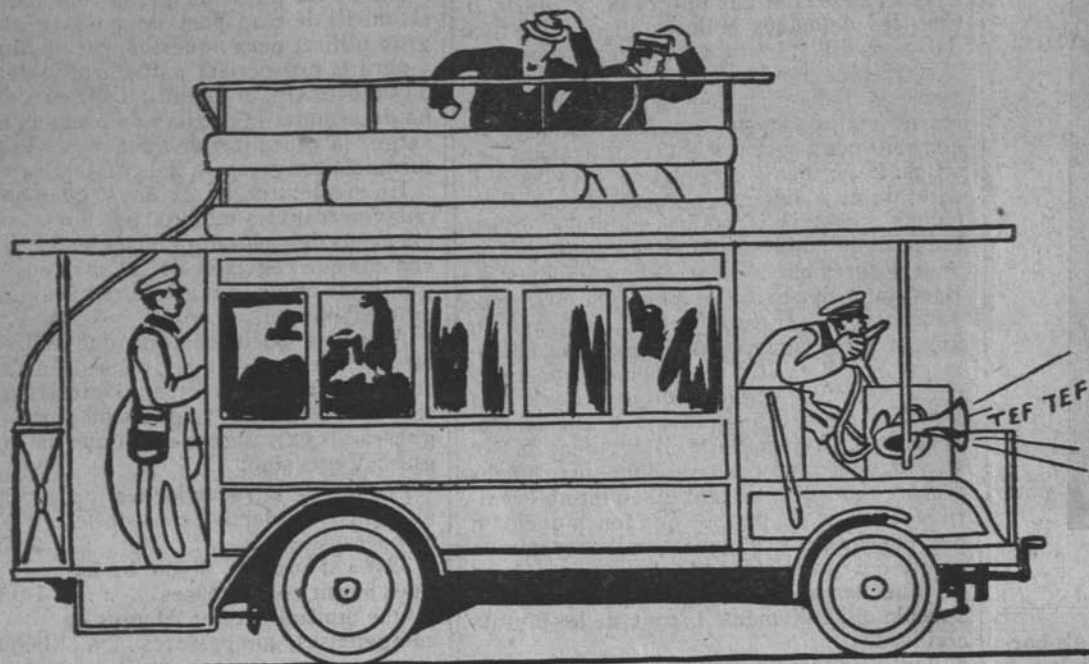
Se coneix que 'ls enemics de tot lo Catalá son sempre 'ls amichs dels ministeris; y per aixó volfen enredarnos y restar atribucions que son única y exclusivament del Municipi.

Pro a n' aqueixos senyors del precinto ja varem dir que 'ls hi ha sortit el tret per la culata y sols han lograt demostrar més y més la veritat de la seva autonomia, com la seva més crasa ignorancia.

K. TA. LÁ.

QÜESTIONS D'IDIOMA

El Progreso contra 'l PROGRÉS

Vida nacional

Aixís com els sers humans, pera assegurar el funcionament normal de la seva existència, necessiten l'acció del esperit y la materia concretades respectivament en el cor y 'l cervell, aixís mateix els pobles, que son la soma d'aquells, necessiten l'acció cooperadora del esperit ètnich que 'ls distingeix y la materia positiva que impulsa les llurs iniciatives fins á transportarles al complet període de realització.

Y aixís veyém com totes aquelles nacionalitats mancades d'un ó de tots dos d'aquets elements capitalissims, esdevenen desequilibrades per l'acció de la vida y caminen indefectiblement á la mort.

Els pobles extremadament sentimentals, posseïts d'una superioritat excessiva d'esperit, embafats d'un extrèm de sentimentalisme, arriben á la pèrdua de la rahó y al desconeixement de la naturalitat de les coses, fins á convertir la vida que necessàriament han de viure sobre la terra com á una ficció impossible que somnialment se sosté sobre les febles boyres d'una fantasia tuberculosa.

Pel contrari: els pobles materialisats xabacanament, enfonsats dintre 'l llot pestilent d'una materia que's pudreix per la manca d'ayres saludables, desprovistos de la més petita sensualitat, son també pobles que caminen cap á la mort, perque la manca d'un dels dos sentiments determina en ells un desequilibri que 'ls fa inaptes pera la vida.

Exemples palesos ne son: la Grecia que caygué del seu poderiu mundial al sobreposar 'l Art y la Bellesa á la Industria y 'l Comerç, fins á corrompre 'ls instints sensuais donats á la darrera manifestació del seu excés; la Roma que sobreposá á les necessitats del Imperi les doctrines del Olimp per motivar la protesta de les noves generacions fins á ensorrarla; la Italia moderna que té de recoré á la unitat pera consolidar á tots els seus membres decayguts pel triomf de la fantasia; á la Russia llessada á la més desenfrenada tirania en ares de la santetat del Tzar, y rellegada á la pitjor miseria en gracia al misticisme dels posseïts d'esperit; y fins á la mateixa Castella que disfruta d'una vida falsa, perque 'l seu esperit no serveix per altra cosa que per divagar veladament entre les dolors dels seus somnis anunciats per l'illustre manchego.

Y com á revers d'aquesta medalla: aquella Alemanya que bressolá á un Nietzsche y á un Bismark; aquella Anglaterra que té una Londres que desconeix el sol perque sempre está cuberta de la boyra formada pel fum de les xemaneies, y s'afanya en conservar les belleses arqueològiques de que pot apoderarse, y té en els rostres de les seves dones y en l'aspecte dels seus jardins aquell encis tan profund y poètic que impregna al cor ab dolsa suavitat; aquella Unió Nort Americana que porta la devantera de la industria y la explotació minera, y en la yra en un símbol el sentiment de la Llibertat, y té un President en el seu govern que parla ab joya de les hores dolses ab que, junt ab sa aymada, llegien les delicades estrofes de Mireiro; y finalment aquella Suïssa que en mitj del seu avens industrial y agrícola, arriba fins al màxim de la sanitat social y acaba fins per poetisar les cases de leticini.

Aquets son els veritables models del just equilibri.

L'acció es impossible si no ve precedida de la iniciativa y en cambi aquesta es xorca y es

inútil si no está complementada per la satisfacció del acte.

Donchs bé; sentat aquest principi verament indiscutible ens trovarém en el cas precís de reconèixer íntegrament y plenament el fet de la existencia en el nostre poble del factor del sentiment.

Si una rahó històrica que 'ns diu que venim de rasses sentimentalistes y un fonament científich que 'ns senyala un caràcter contemplatori nascut de les especialitats del nostre terer no 'ns ho diguessin, podríem encare recoré senzillament á la opinió general de Catalunya y veurém com aquesta senyala al Catalanisme—expressió sincera de l'ànima nacional catalana—com á una teoria autòpica ó romántica quins mots supleix la seva manca de cultura pels de sebes y llanuts.

Pero aixís y tot hem de confessar que no podem donarnos per satisfets. La existencia d'un sol dels dos factors no tant sols indica la manca de la plenitud essencial, sino que anuncia, pel seu desequilibri, l'apropament de la mort.

Y Catalunya pot dir convensudament al mon sencer que ella sab el camí de la vida y conta ab les forces exigides pera empèndrel. Que al costat de la seva musica s'hi sent el trich trach del teler, que al costat del seu Art s'hi desenrotlla l'industria y que la ploma del literat es la mateixa que escriu diariament les prosayques notes del Borrador.

Pero encare pot dir més. Pot dir que aixís com la poesia crea monuments com els Jochs Florals, que aixís com l'Art forma grans associacions artístiques y que aixís com la musica crea les més exemplars institucions d'aquesta mena, aixís mateix també l'industria y 'l comerç cooperant á n'aquest desvetllament de conjunció de forces, sab afirmar la seva potencia creant empreses ab capitals nascuts de la nostra patria.

Que ho diguin sino aquets automòvils de la Companyia "La Catalana", que avuy comensaran el seu servey públich.

Que ho diguin ells entre 'l remor del seu pas solemne y sever que al arribar á les meves orelles me diu amigablement, esperansadament:

—¡Catalunya te vida propia! ¡Catalunya es d'Europa!

PERE B. TARRAGÓ

Als meus estimats "Sucesos"

T' escribo la presente per ferte sapiguer, mal siga tart, qu' avuy els automòvils s' inauguren, ves, donchs, si pots baixar: m' han dit que hi ha desgracies preparades com may se n' hagin vist, d' espantants; ab cada explotament y xafarranxo de trinxament de carn, que, si es cert que 'l negoci 't va de baixa, es cosa de saberho aprofitar.

Ab tot, si es que no 't deixen cap estona els pedidos de crims de compromís, no passis cap cuydado, que jo, dels pochis detalls qu' he recullit ja t' en faré cinch céntims, y tú 'ls acabarás d' arrodonar:

Segons veus que he sentit, al fer la senya el cotxe explotará, y la gent que al seu vol badant s' estigui s' anirà desmayant, (les senyores primer, després els homes com á ben educats) tenint compte en quedarse fent el quadro á fi de que resulti interessant.

Després, dels bocinets de l' automòvil, ne tenen d' aná uns quants entre les taules del café Gambrinus, y á un senyó que hi haurá prenent tranquilament un mantecado, el freno se li haurá d' entraravessar entre les dugues barres, fentli rajar un reguerot de sanch.

Per terra, ni ho cal dir, comes trencades, ulls y dits trepitjats, brassos fets á bocins (pero que 's vegi qu' han sigut enganxats) una dona ab l' esquena destrossada, un senyó ab el barret tot ple de blaus, criatures de bolquers entre les rodes, un policia fent l' últim badall... en fi, aquelles desgracies que hi tens la ma trencada á presentar; després pintes á dalt ab lletres grosses un titol ben frapant, y alló del veasé la cuarta plana... y vetaquí 'l negoci assegurat.

Vuy dir que... tira al dret ab desahogo; si vols pots comensarhi á treballar, qu' encare que després no succeheixi, la gent array, la gent s' ho empassará.

COLOMÍ

Al vol

—Mare de Deu Santíssima! qué hi ha á la Rambla?

—No s' aboqui, senyora, que hi perdrá la salut.

—Pró que no podem seguir? si qu' he bèn tret la rifa jo també ja 'l puch agafar l' elèctrich per fer d' hora, com hi ha mon!... Oh, y pensar que tinch l' olla al foch, ves com ho faig arel...

—No's despaienti, dona, no's despaienti, que ja arrencarém, un hora ó altra. S' ha romput un fil conductor á Atarassanes, pró crech que de mitj dematí que hi ha tot el personal de la companyia.

— Si, ves qui s' espera are... Y 'ls deu céntims qui me 'ls abona? si tot just acabo de pujar... Y arrepari que n' hi ha per estona; si aixó es una professó de trenchvies. Al menos poguessin passar endevant...

—Ay filla que va atrassada de comptes! Aixó dels inglesos es com el CENTRALISME: si un s' ajéu á la via no hi ha més qu' esperar qu' acabi 'l son.

En aquest moment passa brunzent un automòvil de la Catalana. Es l' AUTONOMIA.

El fals apóstol dels republicans, que porta la direcció d' un diari que progressa molt poch, está d' enhorabona puig ja ha obtingut el pase per fer la gorra en el tranvia. Els qu' están d' enhora dolenta son els cotxers y cobradores, puig desde que 'l tal subjecte ha obtingut la gracia, ha deixat, al comensar, la campanya que semblava volia empendre en favor de dits obrers.

UN COBRADOR Y UN COTXER.

DERRERA HORA

Un engany

A tres quarts y mitj de dotze del vespre (ja no pot ser més última hora) compareix un senyor en nom del Director de La Catalana y 'ns diu que á causa de que 'ns havém burlat d' alló de la rifa, no 'ns dona la subvenció dels vuyt milions.

Nosaltres protestém de la informalitat. Un' altra vegada, ens posarém precinto y 'ns farém pagar á la avensada, ab aquella fórmula tant coneguda entre ells.

Toma el pan y deja el ral. Ja 'ns podiem pensar que sent una Catalana havia de resultar egoista!

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos

VIGILANT LA Real Asociación de Cazadores de Barcelona

El Gnom.—Mireu qu' are, de 5 á 7 del matí, ab 5 centímetrs, estaré en situació de vigilar si torneu á jugar. . . .